

SMURTAS PRIEŠ VAIKUS: KAIP ATPAŽINTI IR PADĖTI?

Vaikystėje prievartą ar nepriežiūrą patyręs žmogus vėliau gyvenime dažnai susiduria su įvairiomis problemomis: turi sunkumų socialinėje aplinkoje, prastai vertina save ir savo pasiekimus, sunkiai realizuoja savo galimybes ir gebėjimus.

Yra keturios vaikus žalojančio elgesio rūšys.

1. Fizinis smurtas – tai sąmoningi smurtiniai vaiko atžvilgiu veiksmai, kurie sukelia skausmą ir gali sužaloti sveikatą:

- mušimas ranka ar įvairiais daiktais;
- stumdymas, purtymas, spardymas;
- kitoks skausmo sukėlimas (žnaibymas, plaukų tampymas, badymas aštriu daiktu ir pan.);
- kūno sužalojimo grėsmė;
- darbo, neatitinkančio vaiko fizinių jėgų, skyrimas.

2. Emocinis smurtas – vaiko savivertės griovimas, menkinimas, dėl ko sutrinka vaiko gebėjimas prisitaikyti socialinėje aplinkoje, kurti ir išlaikyti tarpasmeninius santykius:

- tyčiojimasis;
- žeminimas;
- gąsdinimas;
- grasinimas;
- kaltinimas neturint objektyvaus pagrindo;
- nuolatinis nemeilės demonstravimas;
- pastovus blogos savijautos sukėlimas.

3. Seksualinis smurtas – veiksmai vaiko (jaunesnio nei 18 metų) atžvilgiu, suaugusiajam siekiant patirti seksualinį pasitenkinimą:

- išžaginimas arba bandymas išžaginti;
- lytinių organų demonstravimas;
- atviras kalbėjimas apie seksą, norint šokiruoti vaiką;
- leidimas ar skatinimas žiūrėti pornografinius filmus, žurnalus;
- vaiko išnaudojimas pornografijai.

4. Nesirūpinimas (apleistumas) – ilgalaikis fizinių ir psichinių vaiko poreikių netenkinimas, sukuriant grėsmę pilnaverčiam pastarojo vystymuisi:

- nesirūpinimas vaiko maitinimu, apranga, sveikata, higiena, saugumu;
- nesirūpinimas vaiko socialinių įgūdžių ugdymu;

- išvaymas iš namų.

Vaiką žalojantis elgesys įtakoja fizinį jo vystymąsi: gali sutrikti augimas, pažintinių procesų raida. Dėl minėtų priežasčių vaikas pažeidžiamas ir emociškai: gali atsirasti mikčiojimas, nenoras mokytis, išgyvenami nerimas, depresija, žema savivertė, kaltės jausmas, gėda ir pan. Tada pakinta vaiko elgesys – stebima silpna savireguliacija ir impulsų kontrolė, priešiškus bei agresija aplinkai. Neretai tuo laikotarpiu vaikas pirmą kartą pavartoja narkotikų ar alkoholio, įsitraukia į nusikalstamą veiklą arba apskritai nustoja bendrauti.

KAIP GALIMA PADĖTI VAIKUI?

Skatinkite vaiką papasakoti, kas jam atsitiko. Pokalbis turėtų vykti ramioje aplinkoje, turint tam pakankamai laiko:

- įdėmiai išklausykite vaiką;
- būkite ramūs ir nepanikuokite;
- parodykite, kad vaiką suprantate;
- užtikrinkite, kad vaikas teisingai pasielgė jums apie tai papasakodamas;
- pasirūpinkite tolesniu vaiko saugumu;
- atsakykite į vaiko klausimus;
- reikalui esant, kreipkitės į Vaiko teisių apsaugos skyrių, policijos pareigūnus, mokyklos vadovus, psichologą, kvieskite medicinos pagalbą.

KAIP APSAUGOTI VAIKĄ NUO SMURTO?

Ribokite vaiko galimybes stebėti televizijos laidas, kino filmus ar dalyvauti renginiuose, kuriuose demonstruojamas smurtas. Stebėtus renginius aptarkite, parodykite savo nusistatymą netoleruoti smurto jokiais aplinkybėmis. Tokiais atvejais:

- gerbkite vaiką, elkitės su juo taip, kad jis jaustųsi mylimas, saugus;
- informuokite vaiką apie prievartą ir galimus prievartautojus;
- mokykite vaiką apsisaugoti nuo skriaudikų;
- paskatinkite vaiką papasakoti apie nemalonus, gąsdinančias ar neįprastas jo patirtas situacijas suaugusiems, kuriais vaikas labiausiai pasitiki;
- mokykite vaiką tvirtai pasakyti „Ne“, pasipriešinti net ir artimam giminaičiui ar draugui, kuris verčia vaiką pasijusti nejaukiai;
- mokykite vaikus atskirti „gerus“ ir „blogus“ prisilietimus.

Jeigu vaikas turi negalią, mokykite jį tai suvokti, susigyventi su jo išskirtinumu ir pozityviai save vertinti. Akcentuokite vaiko privalumus, bendrumą su kitais žmonėmis.

KAS TEIKIA PAGALBĄ SMURTĄ PATYRUSIAM VAIKUI IR JO ŠEIMAI?

Smurto prieš vaikus atvejais pagalbą vaikui ir jo šeimai gali suteikti įvairių sričių ir institucijų specialistai:

- vaiko teisių apsaugos skyriaus darbuotojai;
- teisėsaugos specialistai;
- medikai (vaikų pediatrai, ginekologai ir kt.);
- mokyklų socialiniai pedagogai bei psichologai;
- nevyriausybiniuose organizacijose dirbantys specialistai.

Smurto prieš vaikus atvejais savivaldybėje dažniausiai organizuojama socialinių darbuotojų, specialistų kompleksinė pagalba, teikiamos psichologinės pagalbos paslaugos. Su smurtą patyrusiais vaikais ir jų šeimomis dirba ir mokyklos socialinis pedagogas.

Parengė mokyklos socialinė pedagogė